

سوختگی غلاف (شیت بلایت)، یک عامل محدود کننده در تولید برنج

مسعود لطفی^۱، سید علی الهی نیا^۲، فریدون پادداشت دهکائی^۳

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد بیماری‌شناسی گیاهی، دانشگاه گیلان، ۲. اسناد گروه گیاه پزشکی

دانشگاه گیلان، ۳. عضو هیئت علمی مؤسسه تحقیقات برنج کشور

چکیده

برنج بعد از گندم مهم‌ترین منبع غذایی مردم جهان به شمار می‌رود. در قاره آسیا که بیشترین تولید و مصرف برنج را به خود اختصاص داده است تأمین نیاز کالری روزانه جمعیت آن بی‌شک وابستگی شدیدی به این محصول دارد. یکی از عوامل محدود کننده تولید برنج آفات و بیماری‌های آن می‌باشد که شناخت کامل آنها و پیدا کردن راهکارهای مناسب برای مبارزه با آنها باعث تحول عظیمی در تولید جهانی این محصول خواهد شد. بیماری سوختگی غلاف برنج (*Rhizoctonia solani*) یکی از بیماری‌های مهم برنج است که از نظر بیماری‌زایی و زیان اقتصادی در درجه دوم اهمیت بعد از بیماری بلاست قرار دارد و هر ساله باعث وارد آمدن خسارت زیادی در سطح جهان می‌شود. این تحقیق مروری بر اهمیت و جایگاه بیماری سوختگی غلاف برنج به عنوان یک عامل محدود کننده تولید برنج و اثرات سوء آن در خودکفایی این محصول و مطالعات لازم جهت ارتقاء توان مدیریتی این بیماری می‌باشد. پذیرش گسترده ارقام نیمه پاکوتاه حساس جدید و تغییر عملیات زراعی مربوط به این ارقام، برای توسعه سوختگی غلاف برنج مناسب و تا حد زیادی در افزایش سریع شیوع و شدت آن در مناطق تولید برنج در سراسر جهان سهم داشته است. مطالعات زیادی در زمینه سبب‌شناسی، همه‌گیرشناسی، بررسی حساسیت یا تحمل ارقام برنج و تنوع ژنتیکی و بیماری‌زایی عامل بیماری انجام گرفته که مطالعات تکمیلی آنها خصوصاً جهت تولید ارقام مقاوم که تا حالا هیچ رقم تجاری مقاومی معرفی نگردیده است ضروری به نظر می‌رسد. آگاهی از ساختار ژنتیکی جمعیت عامل بیماری و تعامل آن با میزبان و بررسی تنوع بیماری‌زایی جمعیت بیمارگر به علت داشتن ارتباط تنگاتنگ با روند تولید ارقام مقاوم از اقدامات اساسی برای مدیریت این بیماری می‌باشد.

واژه های کلیدی: سوختگی غلاف برنج، *Rhizoctonia solani*، تنوع بیماری‌زایی